

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาภาษาอังกฤษได้รับการบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2503 โดยกำหนดให้นักเรียนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไปเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งต่อมาก็ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนในหลายรูปแบบเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ จนขณะนี้ภาษาอังกฤษได้แพร่ขยายไปสู่การเรียนการสอนในทุก ๆ ระดับ แต่เป็นที่ทราบกันดีว่า ผลที่ได้ยังไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย (สุทธิพงศ์ ขงกมล, 2543) เมื่อเปรียบเทียบกับในหลาย ๆ ประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ ทั้ง ๆ ที่ประเทศเหล่านั้นมีภาษาพื้นเมืองของตนเองอยู่แล้วเช่น ประเทศอินเดีย ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นต้น แต่ในประเทศเหล่านั้นประชาชนสามารถติดต่อกันโดยใช้ภาษาอังกฤษอย่างคล่องแคล่ว ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนการสอนมิได้เกิดเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น การที่จะให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่วนั้นจะต้องมีการส่งเสริมการใช้ภาษาที่บ้านและจัดประสบการณ์ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ตลอดเวลา (Marinda, 2001) ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในสภาพการณ์จริงนอกห้องเรียนได้เกือบทุกโอกาส การเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง จึงนับว่า บรรลุวัตถุประสงค์เป็นที่น่าพอใจสำหรับในประเทศไทย ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศนั้น แม้ว่าจะมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลานาน พบว่าคนไทยไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันได้อย่างแพร่หลาย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียด้วยกัน

สภาพปัจจุบันดังกล่าว อาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น การจัดการเรียนการสอนที่ไม่ถูกวิธี ขัดกับหลักทางภาษาศาสตร์ ไม่ได้จัดการเรียนการสอนอย่างเป็นธรรมชาติ เน้นเรื่องไวยากรณ์ การท่องจำคำศัพท์ การแปลความหมายจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย เพราะเชื่อว่าวิธีการดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ การตื่นตัวในการเรียนของนักเรียน การศึกษาค้นคว้า การเรียนรู้ที่ถูกต้อง จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน จำได้และรู้จักการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น (Jorge, 2002) แต่ผลปรากฏว่าผู้เรียนมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ แต่ไม่สามารถใช้ในการสื่อสารได้ ขาดทักษะการฟังและพูดอย่างมาก ส่วนความสามารถทางด้านการอ่านและเขียนก็มีเพียงเล็กน้อย (อรพิน พจนานนท์, 2538) นอกจากนี้สภาพแวดล้อมของประเทศไทยก็ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เมื่อผู้เรียนเรียนไปแล้วไม่มีโอกาสได้ใช้ประโยชน์ ขาดการปฏิสัมพันธ์กับชาวต่างชาติ ขาดวิสัยทัศน์ ครอบครัวยังไม่สนับสนุนให้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน (Bobbie, 2002)

เกิดความไม่พร้อมในแง่ของบุคลากรที่เป็นผู้สอนทั้งด้านทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของครู เทคนิคการสอน การสร้างแรงจูงใจให้เด็กตั้งใจเรียนและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ตลอดจนขนาดสื่อการสอนที่ดี นอกจากนี้ ลักษณะของคนไทย สังคมและวัฒนธรรม มีแนวโน้มที่จะอบรมให้เด็กไทยมีนิสัยเรียบร้อยไม่กล้าแสดงออก ทำให้เด็กใช้ภาษาอังกฤษอย่างผิด ๆ ถูก ๆ ส่งผลให้ผู้ปกครองบางส่วนที่ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ และมีฐานะทางการเงินดี จึงนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนต่างประเทศ เพื่อหวังให้บุตรหลานมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับสูง แต่เนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ผู้ปกครองจำนวนหนึ่งที่ส่งบุตรหลานไปเรียนยังต่างประเทศประสบปัญหาค่าครองชีพที่สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องนำบุตรหลานกลับประเทศไทย ถึงแม้ว่าต้องการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่เน้นการสอนภาษาต่างประเทศ (โรงเรียนนานาชาติ) ค่าเล่าเรียนจะสูงเกือบเท่ากับการเรียนในต่างประเทศ

สภาพปัญหาในการที่นักเรียนไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างแพร่หลาย ผนวกกับการตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษของสังคมไทยที่เพิ่มมากขึ้นกระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายในการดำเนินการ เพื่อตอบสนองความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และถึงเห็นความจำเป็นในการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษให้กับเยาวชน ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในระดับสากลเพื่อที่จะกระตุ้นให้โรงเรียนในสังกัด มีความเป็นเลิศด้านภาษาอังกฤษให้ทัดเทียมกับต่างประเทศ จึงได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ และใช้ชื่อว่าโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ เรียกโดยทั่วไปว่า โครงการภาคภาษาอังกฤษ (English Program) เป็นการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แต่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนการสอนในกลุ่มสาระที่มีใช้กลุ่มสาระภาษาไทย และกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมบางสาระที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย โครงการภาคภาษาอังกฤษ เป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา และพ่อแม่หรือผู้ปกครองนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องการระดมทรัพยากรจากท้องถิ่น เพื่อการจัดการศึกษาที่เรียกว่า “Education for all” การร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาพ่อแม่และผู้ปกครองมีทางเลือกมากขึ้นในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพตามปรัชญาของระบบการศึกษา และตามเป้าหมายของวาระแห่งชาติว่าด้วยการสร้างความสามารถแข่งขันให้กับคนไทย กระทรวงศึกษาธิการให้สถานศึกษาที่มีศักยภาพ จำนวนหนึ่งทดลองจัดโครงการภาคภาษาอังกฤษ นำร่องไปก่อนตั้งแต่ปีการศึกษา 2541

ผลการดำเนินงานของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2541 เป็นต้นมา มีผลสำเร็จต่อผู้เรียนและผลสืบเนื่องที่น่าสนใจคือ ผู้เรียน ผลสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตร นักเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษทุกโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนในภาคปกติเมื่อทดสอบความสามารถทางการเรียนวิชาต่าง ๆ มีคะแนนอยู่ในระดับสูงและสูงมาก โดยเฉพาะในวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทุกโรงเรียน ด้านทักษะการปฏิบัติงานความสามารถต่าง ๆ ความสามารถด้านการเรียนรู้ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษของนักเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษ เป็นที่น่าพอใจ ความสามารถด้านการปฏิบัติงานดี มีประสิทธิภาพในการทำงานสูง นักเรียนโครงการภาคภาษาอังกฤษ มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่สูงขึ้น และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี ด้านกระบวนการคิดและการคิดสร้างสรรค์ เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องพัฒนาผู้เรียน ซึ่งนักเรียนไทย โดยทั่วไป จะมีทักษะด้านนี้ต่ำแต่นักเรียนโครงการภาคภาษาอังกฤษ มีทักษะกระบวนการคิด และการคิดสร้างสรรค์ค่อนข้างดี และความรู้ความเข้าใจของสังคมต่อนักเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษว่า นักเรียนจะไม่คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นไทย เนื่องจากเรียนกับครูชาวต่างชาติ เป็นส่วนใหญ่ นั้น การดำเนินงานโครงการภาคภาษาอังกฤษ มาเป็นระยะเวลา 6 ปี ได้พิสูจน์ให้เห็นว่านักเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักฐานบนพื้นฐานของความเป็นไทยที่สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินการโครงการภาคภาษาอังกฤษให้ประสบความสำเร็จ มีหลายประการคือปัจจัยด้านตัวป้อน (Input) ปัจจัยด้านกระบวนการ ปัจจัยสนับสนุนภายนอก โดยปัจจัยตัวป้อน ประกอบด้วย นักเรียน ครูผู้สอน งบประมาณ และผู้ปกครอง ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ขึ้นอยู่กับการบริหารทั่วไป และการจัดกระบวนการเรียนรู้ และปัจจัยสนับสนุนภายนอก (สำนักพัฒนานวัตกรรมการศึกษา, 2548 ค, หน้า 11 - 33) และการมีส่วนร่วมจากบุคคลภายนอก (Lois, 2002)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าโครงการภาคภาษาอังกฤษ จะประสบความสำเร็จในการดำเนินงานด้วยดีตลอดมา แต่ยังไม่มีความเข้าใจของสาธารณชนอยู่บ้าง เช่นค่าใช้จ่ายที่สูงกว่านักเรียนปกติ ความแปลกแยกของนักเรียนเป็นต้น สิ่งเหล่านี้ โครงการภาคภาษาอังกฤษ ได้ดำเนินการภายใต้การบริหารของผู้ปกครอง ที่มีส่วนเข้ามาในการจัดการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นทางเลือกทางหนึ่งที่ทำให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสร่วมกันพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตร เป็นคนดี เป็นคนเก่ง มีความสุข แข่งขันกับบุคคลทั่วไปในสังคมโลกได้บนพื้นฐานของความเป็นไทย แม้ว่าการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ นั้น ก่อให้เกิดผลกระทบมากมาย ที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนเอง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ นั้น จัดการสอนโดยอาจารย์ชาวต่างประเทศ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนยกเว้นในรายวิชา

สังคมศึกษาและวิชาภาษาไทยเท่านั้น ทำให้นักเรียนต้องปรับตัวในการเรียนและการปรับตัวที่ดี ทำให้นักเรียนสามารถเรียนในโปรแกรมภาคภาษาอังกฤษได้ดี แต่ก็มีนักเรียนบางส่วนมีผลการเรียนไม่เป็นไปตามที่ผู้ปกครองคาดหวังต้องออกจากการเรียนในโปรแกรมภาคภาษาอังกฤษไปเรียนในภาคปกติ

จากความเป็นมาข้างต้น จะเห็นว่านักเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษ ที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวได้ดีในการเรียนกับครูชาวต่างชาติโดยปัจจัยที่ก่อให้เกิดการปรับตัวด้านป้อน คือ การบริหารจัดการ การสนับสนุนภายนอก (Lois, 2002) โดยปกติมีการศึกษาเกี่ยวกับโครงการภาคภาษาอังกฤษ จะเน้นหนักไปในเรื่องของการบริหารโครงการ ยังไม่มีงานวิจัยที่เน้นหนักทางด้านพฤติกรรมกรปรับตัวของนักเรียนที่จะส่งผลให้ตนเองเรียนในภาคภาษาอังกฤษได้ตลอดหลักสูตร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่ออธิบายปัจจัยในเชิงสาเหตุของการปรับตัวของนักเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษโดยใช้ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy Adaptation Theory) ประกอบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อม หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีการปรับตัวอย่างเหมาะสมต่อไป โดยศึกษากับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 12 -14 ปี ซึ่งเป็นช่วงระยะเข้าสู่วัยรุ่นและได้ผ่านการเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษมาแล้ว 1 ปีการศึกษา และต้องมีการปรับตัวพฤติกรรมอย่างมาก จากความเป็นมาข้างต้นพบว่าปัจจัยทางด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นดังกล่าวน่าจะมีสาเหตุที่ทำให้ให้นักเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษ แต่ละคนปรับตัวได้แตกต่างกันไป ดังนั้นในการวิจัยในครั้งนี้ จึงต้องการศึกษาโดยมีคำถามในการวิจัยว่า ตัวแปรใดบ้างที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการปรับตัวของนักเรียนใน โครงการภาคภาษาอังกฤษ

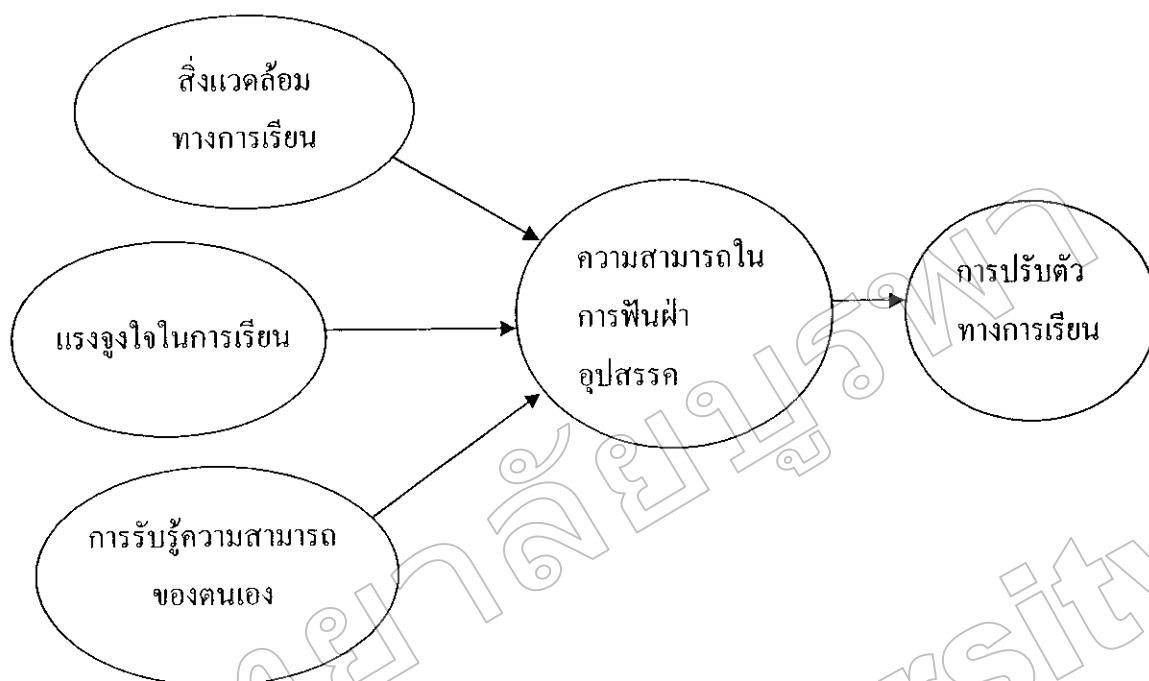
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการภาคภาษาอังกฤษ
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีผลต่อการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการภาคภาษาอังกฤษที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการภาคภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยคัดเลือกตัวแปรและกำหนดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรในโมเดลจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทฤษฎีที่นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาโมเดลได้แก่ ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy, 1984) ซึ่งกล่าวว่าบุคคลเป็นระบบของการปรับตัว (Adaptive System) บุคคลเป็นระบบของสิ่งมีชีวิต (Living System) บุคคลเป็นระบบเปิด (Open System) ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นบุคคลจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อรักษาสมดุลของชีวิตระบบการปรับตัวของมนุษย์ประกอบด้วยสิ่งนำเข้า (Input) ผ่านเข้าสู่กระบวนการควบคุม (Control Process) และนำออกมาเป็นผลลัพธ์ (Output) ของการปรับตัว ซึ่งระดับความสามารถในการปรับตัวของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะเฉพาะตัว และมีขอบเขตจำกัดหากระดับการปรับตัวนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลกระทบย้อนกลับ (Feed Back) เข้าสู่ระดับการปรับตัวใหม่ เพื่อให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคมต่อไป (Roy, 1984, p. 262)

ผู้วิจัยสังเคราะห์ตัวแปรในการวิจัยนี้จากทฤษฎีการปรับตัวของรอย ดังกล่าวข้างต้น โดยการปรับตัวในงานวิจัยนี้หมายถึง การปรับตัวทางการเรียน ส่วนปัจจัยนำเข้าประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมทางการเรียน คือสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียน จัดเป็นตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่สภาพของห้องเรียน การจัดที่นั่งเวลาเรียน และอุณหภูมิภายในห้องเรียน ส่วนแรงจูงใจในการเรียน เป็นคุณลักษณะที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีแรงปรารถนาที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียน และการรับรู้ความสามารถของตนเอง คือการที่นักเรียนตัดสินใจความสามารถของตนเองว่าในการเรียนมีพฤติกรรมที่ส่งเสริมการเรียนภาคภาษาอังกฤษเพียงใด และมีความมั่นใจว่าจะทำได้ในระดับใด ซึ่งเป็นการตีความหมายสัมผัสที่เป็นกระบวนการที่แทรกซึมอยู่ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง เป็นการเลือกและจดจำสิ่งที่เข้ามาในระบบ (สุชา จันทร์เอม, 2542, หน้า 132) โดยปัจจัยนำเข้าทั้งสามประการส่งผลต่อกระบวนการควบคุม ซึ่งในการวิจัยนี้ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient: AQ) ของนักเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษ ความสามารถในการที่นักเรียนจะเผชิญปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน โดยเชื่อว่าตนเองสามารถควบคุมสถานการณ์ รับรู้ต้นเหตุและรับผิดชอบต่อปัญหา สามารถเข้าถึงปัญหาต่าง ๆ และอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการเรียนโครงการภาคภาษาอังกฤษ นั่นคือความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนที่ดีของนักเรียน โมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนในโครงการ ภาคภาษาอังกฤษ ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าวข้างต้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลสมมติฐานแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการภาคภาษาอังกฤษ

สมมติฐานการวิจัย

จากโมเดลสมมติฐานในภาพที่ 1 สามารถอธิบายระบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่คาดว่าจะมีอิทธิพลในลักษณะที่เป็นสาเหตุต่อการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษ ได้ดังนี้

1. แรงจูงใจทางการเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปรับตัวทางการเรียนผ่านความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค
2. การรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปรับตัวทางการเรียนผ่านความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค
3. สิ่งแวดล้อมทางการเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปรับตัวทางการเรียนโดยผ่านความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค
4. ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคได้รับอิทธิพลทางตรงจากสิ่งแวดล้อมทางการเรียน แรงจูงใจในการเรียน และการรับรู้ความสามารถของตนเอง และมีอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัวทางการเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการภาคภาษาอังกฤษ
2. ทำให้ทราบถึงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการ ภาคภาษาอังกฤษอันจะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายในการบริหาร โครงการภาคภาษาอังกฤษการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงโครงการภาคภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
3. เป็นประโยชน์ในทางวิชาการ ในการนำข้อค้นพบ ไปใช้เป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอน โครงการภาคภาษาอังกฤษ ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ในการวิจัยนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนที่อยู่ในโครงการภาคภาษาอังกฤษ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2550 จำนวน 50 โรงเรียน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 450 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน
2. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงนอก จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางการเรียน แรงจูงใจในการเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเอง และตัวแปรแฝงใน จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค
 - 2.2 ตัวแปรตาม จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ การปรับตัวทางการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การปรับตัวทางการเรียน หมายถึง กระบวนการที่นักเรียนตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบ เพื่อทำให้ตนเองอยู่ในสภาวะสมดุล และสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนต่อไปได้ ซึ่งระดับความสามารถในการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนแต่ละบุคคลจะมีลักษณะเฉพาะตัวและมีขอบเขตจำกัด หากระดับการปรับตัวทางการเรียนนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลสะท้อนกลับ (Feed Back) เข้าสู่ระดับการปรับตัวทางการเรียนใหม่ เพื่อให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะสมดุล

ทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม พฤติกรรมการปรับตัวทางการเรียน โดยทั่ว ๆ ไปลักษณะเป็นที่สังเกตได้ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอึดมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่และด้านการพึ่งพากันและกัน การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะด้านอึดมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่และด้านการพึ่งพากันและกัน

1.1 การปรับตัวด้านอึดมโนทัศน์ หมายถึง ภาวะสมดุลทางจิตใจของนักเรียน

ในโครงการภาคภาษาอังกฤษคือ การรับรู้สภาวะตนเอง และการรับรู้การกระทำของคนอื่น ๆ ที่มีต่อตน รวมทั้งรับรู้ถึงแวดล้อมทางการเรียน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อที่ทำให้คนรู้สึกสมดุล

1.2 การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ หมายถึง ปฏิกริยาตอบสนองของนักเรียนต่อสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางสังคม ที่เน้นถึงบทบาทหน้าที่ในการเรียนใน โครงการภาคภาษาอังกฤษ และตำแหน่งหน้าที่ของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ

1.3 การปรับตัวด้านการพึ่งพากันและกัน หมายถึง การตอบสนองของนักเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษทางด้านสังคมรอบ ๆ ตัวนักเรียน ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อความต้องการที่จะมีสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง

2. ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในการเรียน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ โดยเชื่อว่าตนเองสามารถควบคุมสถานการณ์ รับรู้ต้นเหตุและรับผิดชอบต่อปัญหาทางการเรียน เข้าถึงปัญหาต่าง ๆ และอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็น แนวทางที่นำไปสู่ความสำเร็จทางการเรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ประกอบด้วยความสามารถ 4 ด้าน ได้แก่

2.1 ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการรับรู้หรือเข้าใจได้ว่าตนเองสามารถจัดการ หรือตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในการเรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อได้ มีความเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีหนทางที่แก้ไขได้ มีความมุ่งมั่นในการตัดสินใจ ยืนกราน ไม่ลดละความตั้งใจในการเผชิญปัญหาในการเรียน

2.2 ความสามารถในการรับรู้ต้นเหตุและรับผิดชอบต่อปัญหา หมายถึง ความสามารถของนักเรียน ในการรับรู้ต้นเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียน โดยไม่กล่าวโทษตนเองจนเกินไป ไม่คิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเพราะความผิดพลาด ความล้มเหลว หรือความบกพร่องของตนเอง แต่เพียงผู้เดียว ดำเนินตนเองอย่างสร้างสรรค์ และนำตนเองเข้าไปร่วมรับผิดชอบ หรือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นโดยไม่ผลักภาระความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น

2.3 ความสามารถในการเข้าถึงปัญหา (Reach) หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการกล้าเผชิญกับปัญหาที่เข้ามาในขณะที่เรียน คิดว่าตนเองสามารถกำหนดขอบเขตของปัญหาได้ ไม่คิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจะเลวร้ายกว่าที่เป็นอยู่ หรือไม่คิดต่อปัญหาเล็กให้เป็นปัญหาใหญ่ ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง เข้าใจถึงปัญหา หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นว่าก็คือความขัดแย้ง

ไม่ได้หมายความว่ารวมไปถึงการสูญเสียสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน และมองการเรียนภาคภาษาอังกฤษว่าเป็นสิ่งท้าทาย

2.4 ความสามารถในการอดทนต่อปัญหา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการรับรู้ หรือเข้าใจได้ว่า ปัญหาและต้นเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนภาคภาษาอังกฤษเป็นสิ่งชั่วคราว ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อย ๆ หรือตลอดเวลา และสามารถรับมือกับปัญหาต่างๆ ในการเรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อได้โดยการอดทนรอคอยให้ปัญหาต่างๆ ผ่านพ้นไปได้

3. การรับรู้ความสามารถของตนเองทางการเรียน หมายถึง การที่นักเรียนตัดสินใจ ความสามารถของตนเองในการเรียน ตนเองมีความสามารถที่จะทำพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อได้หรือไม่ และมีความมั่นใจว่าจะทำได้ในระดับใด ซึ่งความสามารถทางการเรียน ประกอบด้วย

3.1 ความสามารถเกี่ยวกับการอ่าน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการทำ ความเข้าใจกับเนื้อหาสาระที่เป็นภาษาอังกฤษในทุกรายวิชาที่อ่าน

3.2 ความสามารถเกี่ยวกับการฟัง หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการรับรู้ คำบรรยาย จดบันทึกคำบรรยายและทำความเข้าใจจากข้อมูลข่าวสารจากการบรรยายของครู

3.3 ความสามารถเกี่ยวกับการเขียน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเรียบเรียงความรู้ ความคิด จินตนาการ และประสบการณ์ออกมาเป็นภาคภาษาอังกฤษ

3.4 ความสามารถเกี่ยวกับการคิด ประกอบด้วยความสามารถ ดังนี้

3.4.1 ความสามารถเกี่ยวกับการคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเชื่อมโยงความคิดหลาย ๆ ความคิดได้หลายทิศทาง เพื่อให้ได้ความคิดใหม่ที่จะมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ ซึ่งประกอบด้วยความคิดละเอียดละออ มีความยืดหยุ่นและความคิดริเริ่ม

3.4.2 ความสามารถเกี่ยวกับการคิดแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการคิดของนักเรียนที่รวบรวมประสบการณ์เดิมกับสถานการณ์ของปัญหาเข้าด้วยกัน แล้วเลือกวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้แก้ปัญหาได้

3.4.3 ความสามารถเกี่ยวกับการคิดวิจารณ์ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับข้อมูลหรือสภาพการณ์ที่ปรากฏ โดยใช้ความรู้ ความคิด และปรากฏการณ์ของตนเอง ในการสำรวจหลักฐานอย่างรอบคอบ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่สมเหตุสมผล

3.4.4 ความสามารถเกี่ยวกับการคิดตัดสินใจ หมายถึง ความสามารถในการคิดของนักเรียนเพื่อนำไปสู่การเลือกหรือปฏิบัติ โดยยึดเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งในการเลือกทางเลือกเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

3.4.5 ความสามารถเกี่ยวกับการคิดประเมินผล หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการตัดสินใจคุณค่าสิ่งที่มีประเมิณ

3.5 ความสามารถในการทำข้อสอบ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนเกี่ยวกับการนำเอาความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อมาตอบข้อสอบที่เป็นภาคภาษาอังกฤษในแต่ละวิชา

4. สิ่งแวดล้อมทางการเรียน หมายถึง สภาพการณ์ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยทั่วไปที่มีผลต่อการเรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อของนักเรียน ได้แก่ บรรยากาศทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

4.1 บรรยากาศทางการเรียน หมายถึง สภาพการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อตามการรับรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย

4.1.1 วิธีการสอนของครูชาวต่างชาติ ได้แก่ กระบวนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสมให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนสนใจเรียน ครูมีความตั้งใจในการสอน การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและซักถาม การใช้สื่อประกอบการสอนของครูชาวต่างชาติ และการสอนครอบคลุมเนื้อหาวิชาตามสังเขปวิชา

4.1.2 สถานที่เรียน ได้แก่ การถ่ายเทอากาศในห้องเรียน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในห้องเรียน ขนาดของห้องเรียนเมื่อเทียบกับปริมาณนักเรียน บริเวณห้องเรียนปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ เช่น เสียง กลิ่น

4.1.3 สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน ได้แก่ ปริมาณของสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน เมื่อเทียบกับจำนวนครูผู้สอนและนักเรียน ความทันสมัย คุณภาพการใช้งาน

4.2 สัมพันธภาพระหว่างครูชาวต่างชาติกับนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ครูชาวต่างชาติและนักเรียนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ ความสนใจนักเรียนของครูชาวต่างชาติ ความสัมพันธ์ที่ดี ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง การสร้างบรรยากาศแห่งความอบอุ่นในการเรียน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ

4.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันด้านการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพากันด้านการเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทางการเรียน ความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนเพื่อให้เกิดความสำเร็จทางการเรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ

5. แรงจูงใจในการเรียน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ 5 ประการ ประกอบด้วย

5.1 ความทะเยอทะยานในการเรียน ได้แก่ การไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มุ่งมั่นในสิ่งที่ต้องการให้ได้ มีความคาดหวังอย่างสูงที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนภาคภาษาอังกฤษ

5.2 การพึ่งตนเองในการเรียน ได้แก่ การค้นคว้าบทเรียนเพิ่มเติมด้วยตนเอง ทบทวนตำราภาคภาษาอังกฤษในแต่ละวิชาด้วยตนเองอยู่เสมอ ทำงานหรือการบ้านที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเองโดยไม่ลอกคนอื่นหรือให้คนอื่นทำให้

5.3 ความกระตือรือร้นในการเรียน ได้แก่ การตั้งใจเรียน ถ้ามารู้เมื่อมีข้อสงสัยทางการเรียนทำงานทันทีเมื่อได้รับมอบหมาย ไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง สนใจสิ่งที่ตัวเองศึกษาอยู่ สนุกในการเรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนในทุกรายวิชาและสามารถทำงานเสร็จในระยะเวลาอันสั้น ตามเวลาที่กำหนด โดยไม่ต้องมีผู้อื่นคอยบอกให้ทำ

5.4 ความรับผิดชอบต่อตนเองในการเรียน ได้แก่ การรับรู้ฐานะบทบาทของตนเองว่า จะต้องดำรงตนให้อยู่ในฐานะที่ช่วยตนเองได้ ศึกษาบทเรียนทุกรายวิชา รู้จักว่าอะไรผิดอะไรถูก ยอมรับในผลงานของตนเอง แม้จะถูกรบกวนในขณะเวลางานก็สามารถทำงานนั้นให้สำเร็จได้ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน หมั่นศึกษาหาความรู้และฝึกตนเองโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

5.5 การวางแผนการเรียน ได้แก่ การวางแผนเป้าหมายในชีวิตในการเรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ การเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมก่อนเรียน การวางแผนการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีระบบโดยไม่ทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน

6. นักเรียนโครงการภาคภาษาอังกฤษ หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนในโครงการภาคภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2550